

nije posve slično»³¹ Naime, ako je sve voda ili vatra, ili što god takvog hoćeš, ništa ne priječi da se kaže da su mnoge stvari dijelovi onog jednog bića. I nije trebalo navesti ono što se odnosi na način <bitka> tijela i na mijenjanje i preobražavanje, kad Ksenofan nije ništa govorio o takvim stvarima kad je Bogu pripisivao, kako je sam Aristotel poslije dodao, jednost, vječnost, beskonačnost, nepokretnost i netrpnost. 5

Čini se da je imao previše dokolice kad je takve stvari smišljao i pisao, a uistinu premalo nastojanja oko promišljanja i filozofske istine za koju je javno tvrdio da ju toliko voli da bi bio spreman za spas istine svoja djela uništiti.³² No to je riječima rekao, a samim djelom je nastojao Ksenofanovu istinu zastrti neistinitim objedama; premda je <Ksenofan> imao istu misao i nauke, želio je da se čini da se s njime ne slaže u riječima i argumentaciji i to mimo svake potrebe. Filopon i Simplicije, u toj stvari ne toliko njegovi izlagači, koliko opravdatelji, nisu dovoljno uvjerljivi slobodnom umu kad kažu da je Aristotel htio pobiti samo prividnosti u riječima starih, a ne stvari same, ne <same> nauke, jer je vidio da su neki bili uvjereni da su sva bića jedna stvar. Ako je tome tako, Aristotel je imao previše dokolice kad se sažalio nad tako slijepim umovima; da ne bi došli u opasnost u takvom mišljenju, došao im je u pomoć s opasnošću po svoje <vlastito> ime. Ali ako to nije istinito, što će se drugo činiti da treba reći, nego da je on to učinio ili iz mržnje prema tim ljudima, ili <iz mržnje> prema istini? Mržnju prema njima izdaje posvuda njima predbacivana sirovost, mucavost, djetinjastost, jednostavnost, nepromišljenost, nerazumnost, neznanje, ludost i nastojanje oko zastiranja istine; ovo nam otkriva iskrivljeno i neistinito, mimo svakog prava i pristojnosti, klevetanje Ksenofanovih nauka o bogu. To isto nastojanje jasno pokazat će suprotstavljanja upućena protiv teologa: Zenona, Parmenida i Melisa. 10 15 20 25 30

³¹ Nema grčkog, usp. ARIST. Xen. 976a.37 – 38 ἔτι ὃν ἐν οὐδὲν ἄτοπον εἰ μὴ πάντη ὁμοίον ἐστίν.

³² Usp. ARIST. EN 1096a.14 – 17 17 δόξειε δ' ἂν ἴσως βέλτιον εἶναι καὶ δεῖν ἐπὶ σωτηρίᾳ γε τῆς ἀληθείας καὶ τὰ οἰκεῖα ἀναίρειν, ἄλλως τε καὶ φιλοσόφους ὄντας· ἀμφοῖν γὰρ ὄντοιιν φίλοιιν ὅσιον προτιμᾶν τὴν ἀλήθειαν.